

H R O N O L O G I J A

1940.

- 27. septembar** Potpisivanje Trojnog pakta u Berlinu od strane nacističke Nemačke, fašističke Italije i militarističkog Japana.
- 28. oktobar** Fašistička Italija napada Grčku.
- 29. oktobar** Kraljevina Jugoslavija objavljuje svoju neutralnost u italijansko-grčkom sporu.
- 18. novembar** Hitler i Čano se sporazumevaju da će sile Osovine garantovati teritorijalni integritet Kraljevine Jugoslavije i da će joj predati Solun, pod uslovom da se ona u slučaju nemačkog napada na Grčku ne angažuje na grčkoj strani, da demilitarizuje jadranski prostor i da se priključi Trojnom paktu.
- 20. novembar** U Beču mađarski, nemački i italijanski ministar inostranih poslova, te ambasador Japana u Berlinu potpisuju sporazum o pristupanju Mađarske Trojnom paktu.
- 29. novembar** Endre Bajcsy-Zsilinszky iznosi u Parlamentu svoje neslaganje sa pristupom Mađarske Trojnom paktu.
- Kraj novembra** Obnovljeni jugoslovensko-mađarski pregovori.
- 19. decembar** Mađarski ministar inostranih poslova István Csáky stiže u Beograd radi potpisivanja Ugovora o večnom prijateljstvu, čiji je tekst Ribbentrop već ranije odobrio.
- 12. decembar** Mađarska i Jugoslavija u Beogradu potpisuju Ugovor o večnom prijateljstvu.
- 18. decembar** Hitler odobrava plan napada na Sovjetski Savez pod šifrom »Barbarossa«. Početak je određen za 15. maj 1941.

1941.

- Početak januara** Oformljen je Centralni komitet Komunističke partije Mađarske.
- 26. januar** Umro je ministar inostranih poslova István Csákyja.
- 4. februar** Regent za ministra inostranih poslova imenuje Lászla Bárdossyja.
- 26. februar** U Mađarsku stiže Aleksandar Cincar-Marković, jugoslovenski ministar inostranih poslova.
- 27. februar** U Budimpešti je ratifikovan Ugovor o večnom prijateljstvu između Mađarske i Jugoslavije.
- 16. mart** Poruka ministra inostranih poslova Bárdossyja Ribbentropu. (Zahteva da Nemačka ne garantuje granice Jugoslavije.)

- 25. mart** Vlada Kraljevine Jugoslavije se pridružuje Trojnom paktu.
- 27. mart** Vojni puč u Jugoslaviji. (Oficirski kor obara vladu, a regenta princa Pavla prisiljava na ostavku. Vlast preuzima lično Petar II Karadorđević.) Hitler po mađarskom poslaniku u Berlinu šalje poruku regentu Horthyju u kojoj, radi napada na Jugoslaviju, traži dozvolu za prelazak nemačkih trupa preko mađarske teritorije, što bi poželjno bilo učešće mađarskih snaga u operaciji i odobrava teritorijalne pretenzije Mađarske prema Jugoslaviji. Pod Hitlerovim neposrednim rukovodstvom, nemačka vrhovna komanda izrađuje tzv. »Plan 25« tj. plan napada na Kraljevinu Jugoslaviju.
- 28. mart** U Mađarsku stiže general Kinzel. On Henriku Werthu donosi pismo načelnika nemačkog generalštaba Haldera, u kome se traži da u ratnim operacijama protiv Jugoslavije učestvuje pet mađarskih korpusa.
- 29. mart** Ministar inostranih poslova Bárdossy daje instrukcije poslaniku u Beogradu, da nezvanično obavesti jugoslovenskog ministra inostranih poslova da se može očekivati nemački napad na Jugoslaviju, ukoliko Nemačka ne dobije garantije da se u slučaju njenog napada na Grčku Jugoslavija neće okrenuti protiv nje.
- 30. mart** General Paulus stiže u Budimpeštu kako bi vodio pregovore sa mađarskim Generalštabom.
- 31. mart** Ministar inostranih poslova Bárdossy saopštava vođstvu hrvatskog separatističkog pokreta (ustašama) da će se Mađarska sa razumevanjem odnositi prema željama za ostvarenje hrvatskog suvereniteta.
- 2. april** Nemačke trupe počinju sa pokretima na teritoriji Mađarske radi napada na Kraljevinu Jugoslaviju. — Mađarski poslanik iz Londona telegrafski javlja da će Velika Britanija u slučaju nemačkog napada na Jugoslaviju sa mađarske teritorije, prekinuti diplomatske odnose sa Mađarskom; ukoliko i Mađarska bude učestvovala u napadu, mora računati na objavu rata od strane Velike Britanije i njenih saveznika.
- 3. april** Grof Pál Teleki, predsednik vlade izvršio je u zoru samoubistvo. — Vlada naređuje delimičnu mobilizaciju. — Regent za predsednika vlade imenuje Lászlá Bárdossyja. Sastav vlade je sledeći: Ferenc Keresztes-Fischer (unutrašnji poslovi), Károly Bartha (odbrana), Daniel Bánffy (zemljoradnja), László Radocsay (pravda), József Varga (industrija, trgovina i saobraćaj), Lajos Rémenyi-Schneller (finansije), Bálint Homan (vera i obrazovanje), Dezső Laki (ministar bez portfelja zadužen za snabdevanje). Predsednik vlade je obavljao i dužnost ministra inostranih poslova dok je dužnost ministra-koordinatora privrednih de-

- latnosti obavljao ministar finansija. — SAD prekidaju diplomatske odnose sa Mađarskom.
- 4. april** Pokreti nemačkih trupa na mađarskoj teritoriji.
- 5. april** U Jugoslaviji oformljena nova vlada koja poništava pristup Trojnom paktu, i sklapa sovjetsko-jugoslovenski ugovor o prijateljstvu.
- 6. april** Početak napada Nemačke na Jugoslaviju i Grčku. — Engleska prekida diplomatske odnose sa Mađarskom.
- 7. april** Vlada Kraljevine Mađarske prekida diplomatske odnose sa Jugoslavijom, sa kojom je bila sklopila Ugovor o večnom prijateljstvu. — Bombarderi osme jugoslovenske eskadrile napadaju nemačke aerodrome u Segedinu i Pečuju, i uništavaju 8 aparata.
- 10. april** Ustaše objavljuju proglašenje tzv. Nezavisne Države Hrvatske.
- 11. april** Mađarska se uključuje u napad na Jugoslaviju. — Načelnik mađarskog Generalštaba izdaje uputstvo o načinu organizovanja vojne uprave u Bačkoj i Baranji i iseljenju svih onih Srba koji su se ovde naselili posle 31. oktobra 1918.
- 12. april** Mađarske trupe ulaze u Novi Sad, gde su do 15. aprila ubile 720 stanovnika, većinom Srba.
- 13. april** Nemačke trupe pod komandom generala Kleista zauzimaju Beograd.
- 16. april** Hitler ustupa Horthyju Međimurje i Prekomurje. — Nemačke trupe su u Prekomurju zamenile jedinice 9. mađarske konjičke brigade. — Objavljena je odluka vlade br. 2870/1941 Jevreje (muškarce) obavezuje na vršenje prinudne radne službe.
- 17. april** Mađarski Generalštab na okupiranoj jugoslovenskoj teritoriji uvodi preki sud. U Beogradu, u Komandi 2. nemačke armije potpisana je bezuslovna kapitulacija jugoslovenske kraljevske vojske koja stupa na snagu 18. aprila u 12.00 časova.
- 19. april** Bačku napušta IV brzi korpus, kako bi blagovremeno mogao da se pripremi za napad na Sovjetski Savez.
- 20. april** Sa sedištem u N. Sadu osnovana je Mađarska oblasna žandarmerijska komanda. Za svega nekoliko nedelja uhapšeno je oko 2000—2500 ljudi, od kojih su mnogi pod optužbom »pokušaja begstva« ubijeni pre dolaska policije.
- 21. april** Mađarske okupatorske vlasti su iz okupirane Bačke, u druge krajeve zemlje ili logore deportovale ljude, žene i decu. Po naseljima je broj deportovanih bio sledeći: Stepanovićevo 3000, St. Đurdevo 873,

Veternik 500, Vojvoda Mišić 250, Novi Kisač 90, Tankosićevo 180, Mol 300, Vajska 255, Bačko Petrovo Selo 258, Sirig 180. Mnogi od deportovanih su umrli na putu od gladi, ili su ubijeni.

- 22. april** Mađarske okupatorske vlasti započinju nasilno raseljavanje u Bačkoj. Iz D. Kovilja i G. Kovilja u titelskom srežu, u Sremu je iseljeno 187 odnosno 167 osoba. Iz Kaća je jedna grupa upućena za Srbiju. Iz Vojvode Zimonjića u senčanskom srežu su iseljeni svi stanovnici tj. 123 lica, dok su iz Uzunovićeve deportovani samo muškarci. Iz St. Kanjiže je u Hrvatsku upućeno 150 lica, dok su ostali dospeli u logor u Šarvaru. Iz Tomićeva je deportovano 500, a iz Bađanskog Rita 27 kolonista, od kojih je tokom izvršenja ubijeno 16.
- 23. april** Posle zlostavljanja i pljačke, mađarske su okupatorske jedinice nasilno raselile stanovništvo iz okoline Titela. Iz Loka je u Petrovaradin upućeno 300, a iz Gardinovaca oko 200 ljudi.
- 24. april** U Beču je počeo dvodnevni sastanak nemačkog i italijanskog ministra inostranih poslova, gde se shodno Hitlerovim uputstvima, odlučivalo o podeli Jugoslavije. Ta je teritorija, demarkacionom linijom podeljena na dve velike celine, koje su predstavljale italijansko i nemačko okupaciono područje. Istovremeno jedan deo teritorija predat je saveznicima Bugarskoj i Mađarskoj. Demarkaciona linija je (sa manjim izmenama) bila sledeća: Vrh—Licne—Ježica—Litija—Cerklje—Samobor—Petrinja—Glina—Bos. Novi—Sanski Most—Mrkonjić—Grad—Donji Vakuf—južno od Sarajeva—Ustiprača—Priboj—južno od Novog Pazara—Orlova čuka—Šar planina—istočno od Kičeva—Ohridsko jezero—Prespansko jezero.
- 25. aprila** Iz Šajkaškog Sv.Ivana/danas Šajkaš pored Titela/ mađarski vojnici i žandarmi nasilno su deportovali, preko N. Sađa za Srbiju, 121 osobu.
- 27. aprila** U Bačkoj i Baranji svu vlast preuzima u svoje ruke »Vojna upravna grupa mađarske Južne armije«.
- 28. aprila** Vlada donosi odredbu da teritoriju Bačke, koja je ponovo priključena Mađarskoj, moraju napustiti sve osobe koje su se ovamo doselile posle 31. decembra 1918. (To je pogađalo oko 150.000 ljudi koji nisu bili mađarske narodnosti).
- Maj** Mađarske jedinice i žandarmerija interniraju iz Karadorđeva /pored Subotice/ oko 1600 osoba. Većina njih je dopremljena u logor u Šarvaru. Mnogi od njih su izgubili život tj. bili ubijeni.
- 2. maj** Iz sela Njeguševa u okolini Sente, mađarski vojnici i žandarmi u velikokanjiški logor za internirce odvede 179 osoba.

- 6. maj** Memorandum Henrika Wertha, načelnika Generalštaba, koji je upućen predsedniku vlade. (Savetuje da Mađarska ponudi Nemačkoj svoje trupe za učešće u napadu na Sovjetski Savez).
- 8. maj** Mađarski vojnici nasilno iseljavaju odnosno interniraju stanovništvo iz sledećih naselja: iz Sokolca i Crvenke u kulskom srezu 1340 odnosno 103 osobe; a iz B. P. Sela i Feketića u bačkotopolskom srezu 145 osoba. Jedan deo prisilno iseljenih je upućen u pravcu Srbije i Srema, dok su drugi upućeni u logore za internirce u Bačkoj Palanci, Budimpešti i Šarvaru.
- 13. maj** Vojna upravna grupa mađarske Južne armije izdaje naređenje o hapšenju i internaciji.
- 19. maj** Mađarski vojnici i žandarmi prisilno iseljavaju iz naselja u bačkotopolskom srezu: Bačkog Sokolca 800, Tomislavaca 300, Sred. Salaša 245 ljudi. Neki su odvedeni u logore, između ostalog u Šarvar, a drugi su proterani u Srbiju i Hrvatsku.
- 27. maj** Iz Bačkog Dušanova u blizini Sente, jedinice i žandarmi su u logor za internirce u Šarvaru deportovali 550 osoba.
- 28. maj** Iz Hadžićeva (Novi Žednik) u okolini Bačke Topole, mađarske su vojne jedinice prisilno iselile 1500 osoba, a na njihovo mesto su počele doseljavati Mađare iz Transilvanije.
- 29. maj** Iz Mileševa u starobečejskom srezu, mađarske su vlasti nasilno iselile 420 ljudi.
- Jun** Preseljenje Mađara iz Bukovine tzv. »Sekelja« u Mađarsku, koji su tamo dospeli tokom XVIII veka. (Njihov je broj bio okruglo 13.500, a naseljeni su u Bačku, južno od Subotice, u koloniju od deset sela).
- 4. jun** U Radivojevićevu (Višnjevac) u bačkotopolskom srezu mađarska žandarmerija hapsi 905 osoba, i deportuje ih u logore u Subotici, Somboru, Apatinu, Barču, Veilkoj Kanjiži i Šarvaru.
- 7. jun** Mađarski Generalštab izdaje odredbu o reviziji internacija. Na osnovu te odredbe, naređenje o preseljenju i internaciji može da izda samo Vojna upravna grupa mađarske Južne armije.
- 10. jun** Horthy u Međimurju uvodi vojnu upravu. Ustaška vlada se pre toga buni kod Nemaca zbog toga, što se nadala da će Hitler njoj dodeliti Međimurje i Prekomurje.
- 14. jun** Iz Mošorina u titelskom srezu, mađarske okupatorske snage su deportovale 500 ljudi. Takođe 500 iz Alekse Šantića /somborski srez/ kao i sve stanovnike sela Ristina. — Vojna upravna grupa mađarske Južne armije naređuje sastavljanje spiska sumnjivih lica.

19. jun U Srbiji se stavlja van snage Zakon o agrarnoj reformi Kraljevine Jugoslavije, i sve do tada preduzete mere i zemlja se vraća pripadnicima nemačke, mađarske i rumunske manjine.
22. jun Hitlerova Nemačka bez objave rata napada Sovjetski Savez. — Mađarska vlada poostrava mere vanrednog stanja.
23. jun Vlada donosi odluku o prekidu diplomatskih odnosa sa Sovjetskim Savezom. — V. M. Molotov, ministar inostranih poslova SSSR-a saopštava u Moskvi, mađarskom poslaniku, da njegova vlada ne namerava da napadne Mađarsku, da u pogledu Mađarske nema nikakve teritorijalne pretenzije, i da nema ništa protiv mađarskih revizionističkih planova u vezi sa Transilvanijom. — Sednica predsedništva i sekretarijata Socijaldemokratske partije. (Generalni sekretar Árpád Sakasits izjavljuje da rat može da dobije samo Sovjetski Savez, i zalaže se za uspostavljanje saradnje sa komunistima.)
24. jun Mađarska prekida diplomatske odnose sa Sovjetskim Savezom. — Henrik Werth saopštava predsedniku vlade Bárdossyju, da bi Nemačka, prema izjavi general-pukovnika Haldera, sa zahvalnošću primila svaku pomoć u ratu protiv SSSR-a.
26. jun Bombardovanje Košica i Munkača (županija Bereg) te Rahóa (županija Marmoroš).
27. jun Mađarska se uključuje u agresiju protiv Sovjetskog Saveza. U zoru, mađarska avijacija, bez objave rata, napada sovjetske gradove. Istovremeno granicu prelazi i oko 40.000 vojnika. — U Beogradu je na čelu sa Josipom Brozom Titom osnovan Glavni štab narodnooslobodilačkih partizanskih odreda Jugoslavije.
28. jun Centralni komitet Komunističke partije Mađarske osuđuje u svom proglasu stupanje Mađarske u rat.
4. jul CK KPJ donosi odluku o organizovanju narodnooslobodilačkog ustanka protiv fašističkih okupatora.
8. jul Hortijeovski Generalštab uvodi stalnu vojnu upravu u Međimurju.
31. jul Mađarski Generalštab izdaje naređenje o formiranju omladinske komande za predvojničku obuku u Bačkoj, Baranji, Međimurju i Prekomurju.
5. avgust Endre Bajcsy-Zsilinszky upućuje memorandum predsedniku vlade Bárdossyju. (Negoduje zbog ulaska Mađarske u rat.)
15. avgust U Bačkoj i Baranji se ukida vlast Vojne upravne grupe mađarske Južne armije, i uvodi se civilna uprava uspostavljanjem glavnog župana, podžupana, sreskih, opštinskih i gradskih vlasti.

- 26. avgust** Mađarske okupacione vlasti nasilno raseljavaju 904 stanovnika sela Velebit iz senčanskog sreza. Većina ih je internirana u logor u Velikoj Kanjiži, a zatim u logor Šarvar.
- 6. septembar** General Ferenc Szombathely postaje načelnik Generalštaba.
- 7. septembar** Regent Horthy, predsednik vlade Bárdossy i načelnik Generalštaba Ferenc Szombathelyi, putuju u Glavni štab kancelara i vrhovnog komandanta nemačkih snaga Hitlera (Sporazumeli su se o popuni mađarskih snaga koje su upućene na front; saopštene su teritorijalne pretenzije Mađarske na temišvarski Banat i jedan deo Galicije).
- 15. septembar** Ukinuta je vojno-upravna vlast — okupacija Bačke, a uvedena civilna uprava.
- 20. septembar** Preki sud u Subotici osuđuje na smrt 24 komunista. (Petnaestoro ih je ubijeno još istog dana).
- 1. oktobar** Hortijevci su na okupiranim teritorijama uveli civilnu vladu, pa su mesto »trupa spremnih za rat« postavljene tzv. »mirovne jedinice«. Pošto je Horthy milošću Hitlera Mađarskoj pripojio površinu od 11.601 km² Bačka je došla pod kontrolu 5, baranjski trougao 4, a Međimurje i Prekomurje 3. korpusa.
- 5. oktobar** Na ulici u Novom Sadu, u borbi sa jednim doušnikom mađarske policije poginuo je narodni heroj Radivoj Čirpanov-Ćira, sekretar PK KPJ za Vojvodinu.
- 6. oktobar** Antiratna demonstracija kod večitog plamena na trgu Baćanji u Budimpešti.
- 12. oktobar** U Bečeju je skojevaska grupa, pod rukovodstvom sekretara Sreskog komiteta KPJ ubila agenta mađarske policije Sándora Medvea.
- 15. oktobar** Mađarske vlasti su u Novom Sadu obesile petoricu rodoljuba—komunista.
- 21. oktobar** Nemci u Kragujevcu desetkuju srpsko stanovništvo. Ubili su oko 7.000 ljudi.
- 22. oktobar** Zbog učešća u akcijama paljevine žita, mađarske su vlasti na smrt osudile tri osobe u Futogu /novosadski srez/.
- 23. oktobar** Nedićeva marionetska vlada zakonski sređuje prava mađarske manjine u Banatu.
- 28. oktobar** Objavljena je naredba br. 7650/1941. o uvođenju prekog suda načelnika mađarskog Generalštaba. (U njegovu nadležnost spadaju dela sabotaže, nelojalnosti, udruživanja radi obaranja postojećeg društvenog po-

retka, kao i sva dela koja ugrožavaju interese odbrane).

- Oktobar k.** Da bi razbili blokadu Požarevaca, jedan bataljon nemačkog 741. pešadijskog puka, dva dobrovoljačka odreda, šest četničkih odreda i žandarmi sa teritorije požarevačkog okruga, uz podršku monitora i mađarske dunavske flotile, preduzeli napad na Požarevački NOP odred. Borbe vođene do 20. novembra. Odred je pretrpeo osetne gubitke, većinom zbog osipanja ljudstva, tako da je od 1200 boraca, koliko ih je do tada imao, ostalo oko 150—200.
- Novembar** U Žablju, mađarske okupacione vlasti napadaju mesnu skojevsku organizaciju i 70 rodoljuba.
- 1. novembar** Na inicijativu KP Mađarske masa od više hiljada ljudi polaže vence na grob Kossútha i Táncsicsa. Demonstracije u kojima se traži istupanje Mađarske iz rata i sklapanje separatnog mira.
- 7. novembar** Vojni sud doneo presudu komunistima u Senti. Desetero optuženih je osuđeno na smrt vešanjem, od kojih je nad šestoro nešto kasnije smrtna kazna i izvršena. Na ovom je procesu na deset godina robije osuđen János Ősz Szabó koji je kasnije hrabro poginuo kao mađarski partizan.
- 9. novembar** U Bečeju su, u borbi sa mađarskim žandarmima, život izgubila dvojica članova sreskog komiteta KPJ.
- 11. novembar** U Senti, na osnovu presude mađarskog vojnog suda, izvršava se smrtna kazna vešanja nad 6 osoba. (Dvojica su bili članovi KPJ, a četvorica simpatizeri narodnooslobodilačkog pokreta).
- 12. novembar** Bárdossy informiše Sztójajya o sprovođenju nemačkih zahteva, i izdaje mu instrukcije za brže rešavanje pitanja »zapadnih mađarsko-nemačkih granica«. /Nemci su Međimurje obećali Hrvatskoj./
- 18. novembar** U Subotici je osuđeno 24 komunista. Petnaestorici je izrečena smrtna kazna, a ostali su dobili 10—15 godina robije.
- 25. novembar** U Novom Sadu je na osnovu presude mađarskog vojnog suda obešeno 11 komunista i skojevaca.
- 29. novembar** Ultimatum Velike Britanije Mađarskoj. /Velika Britanija će, u slučaju da Mađarska ne povuče do 5. decembra svoje snage iz Sovjetskog Saveza, objaviti rat Mađarskoj./
- Decembar** U Sivcu /Kula/ mađarske vlasti su iznenadile mesnu partijsku i skojevsku organizaciju, i pohapsili su oko 80 rodoljuba.
- 7. decembar** Početak ratnog stanja između Velike Britanije i Mađarske. /Velika Britanija je objavila rat i Rumuniji i Finskoj./ — Japanski napad na Perl Harbur.

- 12. decembar** Mađarska objavljuje rat SAD.
- 16. decembar** Na preporuku vlade, Parlament donosi odluku o pripojenju Međimurja, Baranje i Bačke Mađarskoj.
- 22. decembar** U istočnobosanskom gradiću Rudo, formirana je 1. proleterska NOU brigada. /To se danas slavi kao Dan armije/.
- 26. decembar** Objavljen je božićni broj mađarskog lista Nepszava. (Autori tekstova su istaknuti građanski političari, pisci, umetnici, levi socijalisti i komunisti, a zalagali su se za potrebu stvaranja nacionalnog saveza za borbu protiv fašizma.)
- 31. decembar** Objavljen je zakonski članak br. XX: 1941., o pripojenju i prisajedinjenju zauzetih jugoslovenskih teritorija Mađarskoj.

1942.

- 4. januar** Vojne i žandarmerijske jedinice započinju pokolj u Žablju i Novom Sadu.
- 20—22. januar** Maršal W. Keitel načelnik Generalštaba nemačkih oružanih snaga (OKW) posetio Budimpeštu. (Mađarska vlada se obavezala da će aktivirati, i na istočni front poslati 2. armiju.)
- 21. januar—
5. februar** Mađarska žandarmerija i vojska sprovode pokolj među civilnim stanovništvom u Bačkoj.
- 29. januar** Na sednici spoljnopolitičkog odbora mađarskog Parlamenta, Endre Bajcsy-Zsilinszky zahteva istragu povodom novosadskog krvoprolića i kažnjavanje odgovornih. (Svoje neslaganje sa masovnim ubistvima iznosi i Károly Peyer.)
- 6. februar** Komunistička partija Mađarske objavljuje letak u kome osuđuje krvoproliće u Novom Sadu.
- 7. mart** Regent prisiljava Lászla Bárdossyja da podnese ostavku.
- 9. mart** Regent za predsednika vlade imenuje Miklósa Kállayja. (Sastav vlade se ne menja; resor ministra inostranih poslova privremeno preuzima sam predsednik vlade.)
- 15. mart** Mađarski memorijalni odbor za istoriju organizuje demonstracije i polaganje venaca na Petöfijev spomenik u Budimpešti. (Masa od više hiljada ljudi demonstrira protiv rata i zahteva slobodnu, demokratsku i nezavisnu Mađarsku). — U Koložvaru se otvara izložba relikvija iz 1848. (Na poziv Mađarskog memorijalnog odbora za istoriju tu je izložbu organizovala leva transilvanska inteligencija). — U izdanju Memorijalnog odbora objavljena je knjiga »Na Petöfijevom putu«. Antologija 24 pisaca-socijalista pod nazivom »Mart«.

- 23. mart** Glavni štab pokreće kazneni postupak protiv 13 stanovnika Ade, pod optužbom organizovanja narodno-oslobodilačke borbe protiv okupatora.
- 2. april** Žandarmerija hapsi članove predsedništva Mađarskog memorijalnog odbora za istoriju: Györgya Bálinta, Imrea Cserépfalvija, Károlya Háya, Imrea Kovácsa. (Odbor prestaje sa radom).
- 11. april** Počinje prebacivanje 2. mađarske armije na istočni front. (200.000 ljudi.)
- Kraj aprila—jun** Započinje se velika istraga protiv članova KP Mađarske. (Uhapšeno je oko 500 komunista).
- 5. jun** SAD objavljuju rat Mađarskoj, Rumuniji i Bugarskoj.
- 7. jun** Predsednik vlade Miklós Kállay odlazi u audijenciju kod A. Hitlera državnog kancelara. — Tokom njihovog razgovora postavlja se i pitanje sudbine Banata. Hitler je ovu teritoriju ponovo obećao Mađarskoj, ali zahteva da se ovo njegovo obećanje privremeno drži u tajnosti.
- 13. avgust** Regent naređuje obustavu istrage povodom januarskog novosadskog krvoprolića.
- 24. septembar** Regent, umesto Károlya Barthe, koji je podneo ostavku, za ministra odbrane imenuje: Vilmosa Nagybaczoni Nagya.
- Oktobar** Izvršenje smrtne kazne nad devetoro partizana u Novom Sadu.
- 18. novembar** Objavljena je odredba br. 69059/1942. ministra odbrane. (Za sve Jevreje muškarce od 18—48 godina određuje prisilnu radnu službu.)
- 26—27. novembar** Predstavnici jugoslovenskih naroda u oslobođenom Bihaću održali su I zasedanje AVNOJ-a.
- Početak decembra** Kállay u zvaničnom memorandumu odbija više puta ponovljene nemačke inicijative za rešavanje »jevrejskog pitanja« u Mađarskoj.
- 2. decembar** Na sednici mađarskog Predstavničkog doma, Endre Bajcsy-Zsilinszky podnosi svoju interpelaciju po pitanju masovnog krvoprolića u N. Sadu. (Zahteva da se krivci izvedu pred sud).

1943.

- 9. januar** Jugoslovenski partizani uspostavljaju vezu sa nadničarima na imanjima veleposednika u Mađarskoj.
- 12. februar** Vrativši se iz posete Hitleru, posle katastrofe kod Voronježa, u memorandumu upućenom vladi Szombathelyi piše: »...da se mora računati sa time da će u toku proleća anglosaksonske trupe pokušati da se iskrcaju na Balkanu...«

- 19. februar** Predsednik vlade Kállay, iznosi pred spoljnopolitičkim odborom Parlamenta, spoljnopolitičku koncepciju svoje vlade. (S obzirom na mogućnost iskrcavanja zapadnih sila na Balkanu, rat se nastavlja samo protiv SSSR-a.)
- Kraj februara—početak marta:** Pregovori mađarskog i nemačkog generalštaba u vezi sa uključivanjem u okupaciju Balkana.
- 10. mart** Pitanje mađarskog uključjenja u okupaciju Balkana ministar odbrane Vilmos Nagybaczoni Nagy iznosi na sednici vlade.
- 30. mart** Vlada odbija nemačku želju da u Srbiju uputi svoje okupatorske snage. Umesto toga, predlaže da Mađarska uputi dve lake divizije u SSSR, za vršenje pozadinske (okupacione) službe.
- 31. mart** Komunistička partija Mađarske u proglasu iznosi program stvaranja nezavisne, slobodne i demokratske Mađarske. Od ranog proleća, Kállayjeva vlada pokušava da u pogledu budućnosti, raščisti svoje odnose sa susedima. To se posebno odnosi na kraljevsku emigrantsku vladu Dušana Simovića. Uspostavlja kontakt sa generalom Dražom Mihailovićem, vođom četničkog pokreta, koji se bore protiv Titovih partizana kao i sa Milanom Nedićem predsednikom srpske vlade koju je uspostavila okupatorska Nemačka.
- 16—17. april** Pregovori regenta Horthyja i nemačkoj zemaljskog kancelara u Klessheimu. (Hitler je zahtevao smenjivanje predsednika vlade Kállayja, rešavanje jevrejskog pitanja te povećanje ratnih napora.)
- 4. maj** Horthy na neodređeno vreme obustavlja rad Parlamenta.
- Početak juna** Sastanak CK Komunističke partije Mađarske u proširenom sastavu. (Partija menja svoje ime u Partiju mira.)
- 1. jul** Lajos Csataj potpisuje sa Nemcima tzv. »Predugovor o predaji 3000 osoba za prisilni rad od 15. jula 1943.« Mađarski prinudni radnici su uglavnom upućivani na rad u borski rudnik bakra.
- 10. jul** Englesko-američke snage se iskrcavaju na Siciliji.
- 24. jul** Regent za ministra inostranih poslova imenuje Jenőa Ghyczyja.
- 25. jul** Pad Musolinija.
- 15. avgust** Pod zapovedništvom kapetana Ferenc Kisa formiran je bataljon »Sándor Petőfi« od pripadnika mađarske narodnosti iz Slavonije.
- 27. avgust** Ministar odbrane Lajos Csataj upoznaje vladu sa Keitelovim zahtevom i preporučuje: »Da mađarska

vlada, uz saglasnost hrvatske vlade, odnosno na nje-
nu molbu, prihvati obavezu očuvanja mira u sadaš-
njoj Hrvatskoj, i da zbog toga traži povlačenje II
mađarske armije, koja bi posle nužne popune i pro-
mene bila upućena u Hrvatsku radi okupacije, čime
bi obezbeđivala povezanost u pozadini nemačkih sna-
ga koje brane jadransku obalu, i očuvanje unutraš-
njeg mira«.

- 4. septembar** Vrhovni odbrambeni Vojni savet razmatra moguć-
nost mađarskog istupanja iz rata. Načelnik General-
štaba Szombathelyi se u dugom memorandumu za-
laže za mađarsko učešće u okupaciji Balkana.
- 8. septembar** Ministar inostranih poslova Jenő Ghyczy obaveštava
Bakách-Bessenyejya, da je vlada odbila nemački zah-
tev o uključenju Mađarske u okupaciju Balkana.
- 15. septembar** Kállay je obavestio načelnika generalštaba da ni pod
kakvim uslovima neće dozvoliti učešće mađarskih
jedinica u okupaciji Jugoslavije.
- 17. septembar** Szombathelyi u nemačkoj vrhovnoj komandi pono-
vo zahteva povlačenje mađarskih snaga iz Sovjetskog
Saveza, ali Nemci to opet odlučno odbijaju.
- 29. septembar** Mađarska vlada priznaje Mussolinijevu kontra-vladu.
- 30. septembar** Izrađen je predlog tajnog plana »Margarethe« koji
se odnosio na vojnu okupaciju Mađarske.
- 10. oktobar** Hortijeva vlada preko svog poslanika u Lisabonu
obaveštava saveznike da je primila na znanje pre-
liminarni sporazum o prekidu neprijateljstva od 8.
septembra.
- 28. novembar—**
1. decembar Teheranska konferencija, na kojoj su šefovi država
Saveznica uzeli obavezu značajnijeg materijalnog po-
maganja i snabdevanja jedinica NOV i POJ.
- 29. novembar** U Jajcu je održano II zasedanje AVNOJ-a. Na nje-
mu su prihvaćeni principi organizovanja nove Fede-
rativne demokratske Jugoslavije, ozakonjeni su svi
dotadašnji rezultati revolucije. Kralju Petru II i nje-
govoj vladi su oduzeta sva legitimna prava, a kralju
je zabranjen i povratak u zemlju. Taj dan je ro-
đenje nove Jugoslavije. (DFJ, FVRJ, SFRJ).
- 14. decembar** Sud načelnika Generalštaba započinje proces protiv
odgovornih za novosadska krvoprolića u januaru 1942.
(Optuženi, general-potpukovnik Ferenc Feketehalmy-
-Czeydner, general-major József Grassy, pukovnik
László Deák, i žandarmerijski kapetan Márton Zöldy,
brane se iz slobode, a zatim beže u Nemačku. Sud
nije doneo nikakvu presudu.)

- 10. januar** Počinje sa radom takozvana »kancelarija za iskakanje« čijim radom rukovodi Miklós Horthy junior.
- 20. januar** KPJ izdaje proglas koji je bio namenjen stanovnicima Vojvodine mađarske narodnosti.
- 24. januar** Načelnik generalštaba Szombathelyi se usmeno i pisмено zalaže kod nemačke Vrhovne komande, za povratak mađarskih trupa sa ratišta.
- 3. februar** 11 lica omladinske grupe budimpeštanske organizacije sindikata krojačkih radnika, upućeno je u Jugoslaviju u partizane.
- 11. februar** Predsednik vlade Kállay prima Endrea Bajcsy-Szilinszkog, Jenőa Tombora i Istvána Brankovicsa (oni osuđuju vladu zbog popustljivog stava prema desnici. Bajcsy-Zsilinszky upozorava predsednika vlade na mogućnost nemačke okupacije Mađarske.)
- 12. februar** Horthy piše pismo Hitleru u kome traži dozvolu za povlačenje mađarskih trupa sa ratišta, a svoju molbu obrazlaže potrebom da se one sprema za odbranu na liniji Karpata.
- Mart** Još pre nemačke okupacije, u memorandumu koji se odnosio na istupanje Mađarske iz rata stoji: da su teritorijalne pretenzije prema Čehoslovačkoj i Jugoslaviji nerealne. Mađarske se trupe moraju povući na granice iz 1938, a to je značilo da se treba povući i iz severne Transilvanije.
- 3. mart** Radi rukovođenja ratnim operacijama protiv Mađarske u Beču formirana je nemačka Vrhovna komanda. 12. marta je izdata naredba za otpočinjanje napada. Napad na Budimpeštu je izvršen sa juga, iz pravca Banata, Novog Sada i Osijeka sa dve divizije i raznim SS jedinicama, sa zapada iz pravca Međimurja takođe sa dve divizije, te iz pravca Slovačke sa nekoliko pukova.
- 18. mart** Regenta Horthyja u Klessheimu prima kancelar A. Hitler. (Saopštava mu da je odlučio da okupira Mađarsku.) — Nemačke trupe skocentrisane na zapadnim granicama u večernjim časovima ulaze u Mađarsku.
- 19. mart** Nemačke trupe okupiraju Mađarsku. Kancelar A. Hitler. (Saopštava mu da je odlučio da okupira Mađarsku.) — Ministarstvo unutrašnjih poslova (u saradnji sa nemačkim okupatorima) pod rukovodstvom Petera Haina započinje masovna hapšenja opozicionih i levo orijentisanih političara. (Tekom marta—aprila uhapšeno je oko 3000 ljudi.) — Ministar unutrašnjih poslova je zabranio okupljanje. (31. marta ta je zabrana ukinuta.) — Letak

Partije mira poziva stanovništvo zemlje na dizanje oružanog ustanka protiv Nemaca. — Kálayjeva vlada podnosi ostavku.

- 22. mart** 400 logoraša naoružanih — komunista (Mađari, Srbi, Slovaci i Rumuni) pokušava da beži iz zatvora u Šatorajaujhelju. Beg nije uspeo. Većina učesnika je ubijena. — Regent za novog predsednika vlade imenuje Döme Sztójay mađarskog poslanika u Berlinu. Ostali ministri: Andor Jaross — unutrašnji poslovi, Béla Jurcsek — zemljoradnja i snabdevanje, Lajos Csataj — odbrana, Istvan Antal — pravda, vera i obrazovanje, Lajos Szász — industrija, Antal Kunder — trgovina i saobraćaj, Döme Sztójay — spoljni poslovi, Lajos Reményi-Schneller — finansije, Jenő Rátz — potpredsednik vlade i ministar bez portfelja.
- 5. april** Jevreji su obavezni da nose Davidovu zvezdu.
- 7. april** Ministarstvo unutrašnjih poslova izrađuje plan priprema za odvajanje, preseljenje u geto i deportaciju Jevreja.
- Sredina aprila** Po ovlašćenju Partije mira János Kádár se upućuje u Jugoslaviju, kako bi uspostavio kontakt sa partizanima. (Usput je kao vojni begunac uhapšen, ali je iz zatvora uspeo da pobjegne novembra 1944.)
- 27. april** Ministarstvo odbrane određuje preko suđenje i za neovlašćeno posedovanje radio-stanica.
- 13. maj** Sovjetski Savez, Velika Britanija i SAD pozivaju Mađarsku, Rumuniju, Bugarsku i Finsku da neizostavno prekinu svoje učešće u ratu na strani Nemačke.
- 15. maj** Započinje se na celoj teritoriji mađarske osim Budimpešte prikupljanje Jevreja u geta, i njihova deportacija u koncentracione logore (logore smrti).
- Sredina maja** Osnovan je Mađarski front, politička organizacija svih antinemačkih snaga.
- 25. maj** Nemci izvode desant protiv Vrhovnog štaba NOV i POJ i posle žestokih borbi zauzimaju Drvar.
- 6. jun** Desant savezničkih snaga velikih razmera u severnoj Francuskoj.
- 15. jun** Ministarstvo unutrašnjih poslova mađarske i GŠ preduzimaju zajedničku akciju protiv partizanskih akcija.
- 21. jun** Vlada mađarske odobrava fuziju policije i žandarmrije i njihovo proglašavanje za vojne snage.
- 17. jul** U cilju sprečavanja prebega kod jugoslovenskih partizana, korpus smešten u Pečuju pojačava kontrolu građanstva.

20. jul Neuspeo atentat na Hitlera.
7. avgust Reorganizacija Sztójayjeve vlade. Izlaze Béla Imredy, Andor Jaross i Antal Kunder. Novi ministri: Miklós Bonczos — unutrašnji poslovi, trgovinu i saobraćaj je preuzeo ministar privrede Lajos Szász. Funkcija vrhovnog ministra za privredu je ukinuta. (Jenő Ratz je iz vlade istupio još 19. jula).
8. avgust U cilju slamanja partizanskog otpora u Košicama se održava savetovanje pripadnika nemačkih, mađarskih i slovačkih službi bezbednosti. — U Budimpešti je završena istraga po pitanju partizanskog organizovanja u Baranjskom trouglu. Uhapšeno je 117. osoba.
24. avgust U Mađarskoj je zabranjen rad političkih stranaka.
28. avgust Horthy poručuje Bakách-Besseneyju, bivšem poslaniku u Bernu, da kao opunomoćeni izaslanik započne pregovore sa predstavnicima zapadnih država.
29. avgust Regent za predsednika vlade imenuje general-pukovnika Gézu Lakatosa. Ministri: Miklós Bonczos — unutrašnji poslovi, Béla Jurcsek — zemljoradnja, Lajos Csataj — odbrana, Gábor Vladár — pravda, Tibor Gyulai — industrija, Olivér Markos — trgovina i saobraćaj, Gusztáv Henyey — spoljni poslovi, Lajos Reményi-Schneller — finansije. Iván Rakovszky — vera i obrazovanje, za ministra bez portfelja zaduženog za snabdevanje određen je Béla Jurcsek ministar poljoprivrede. — Započinje slovački nacionalni ustanak.
- Početak septembra** Novoformirana vojna komisija KP Mađarske otpočinje formiranje tzv. »akcione garde« (grupe satavljene od malog broja ljudi).
10. septembar Horthy predsedava zasedanju krunskog saveta. (Regent je saopštio svoju nameru da sa Sovjetskim Savezom zaključi prekid neprijateljstava.)
12. septembar Posle rasformiranja Partije mira, ponovo se osniva Komunistička partija Mađarske.
20. septembar Partije okupljene u Mađarski front upućuju memorandum regentu. (Zahtevaju suprotstavljanje Nemačkoj, sklapanje primirja sa saveznicima, formiranje nacionalne vlade).
21. septembar U Moskvi je sklopljen sporazum o koordinaciji operacija Crvene armije i NOVJ.
28. septembar Na čelu sa general-potpukovnikom Gáborom Farağhöm u Moskvu se upućuje tročlana delegacija, da bi po ovlašćenju regenta sa sovjetskom vladom započeli pregovore o prekidu neprijateljstava. — Sovjetsko-jugoslovenski sporazum o dugoročnoj vojnoj saradnji. — U zoru počinje beogradska operacija sov-

jetsko-jugoslovenskih snaga koja traje do 20. oktobra, dana kada je oslobođen Beograd.

- Kraj septembra** U Budimpešti borbe započinju prve oružane grupe pokreta otpora. — Ponovo se pojavljuje ilegalni list »Szabad Nép« (Slobodni narod). Mađarski front upućuje memorandum Horthyju, u kome se zahteva da Mađarska sledi primer Rumunije, Finske i Bugarske.
- Oktobar** Kada su se hortijevske okupacione oružane snage, pod pritiskom sovjetskih i jugoslovenskih snaga, povukle na liniju starih granica, više stotina mađarskih domobrana (uglavnom iz Bačke) zaostaje, i priključuje se posle oslobođenja vojvođanskim brigadama.
- 8. oktobar** Nemci u Crvenki masakriraju zatvorenike koji se nalaze na prinudnom radu.
- 11. oktobar** Izaslanici regenta u Moskvi potpisuju predgovor o prekidu vatre. (Mađarska je dužna da vrati sve teritorije koje je zauzela posle 31. decembra 1937, i obavezuje se da momentalno objavi rat Nemačkoj.) Regent prima vođe Mađarskog fronta, i saopštava im da je sa Sovjetskim Savezom sklopio sporazum o prekidu vatre. — Jedinice II ukrajinskog fronta ulaze u Segedin, a III ukrajinskog fronta u Koložvar.
- 15. oktobar** Regent Miklós Horthy u proglasu koji je pročitao na radiju, saopštava da je od Sovjetskog Saveza zatražio sklapanje sporazuma o prekidu vatre. — Gestapo zarobljava regentovog sina Miklósa Horthyja juniora, i odvodi ga kao taoca u Nemačku. — Nemačke trupe zauzimaju najvažnije strategijske tačke u Budimpešti: mostove, radio, poštu, tvrđavu.
- 16. oktobar** Regent Horthy na nemački pritisak menja vladu. Umesto dotadašnjeg predsednika vlade Géze Lakatos, na tu dužnost imenuje vođu Partije Njilaša, Ferenc Szalasi. Povlači svoj proglas od prethodnog dana, i podnosi ostavku. (Odveden je u Nemačku, gde ga drže u kućnom pritvoru). Szalasi proglašava sebe za »vođu nacije«. Potpredsednik vlade je postao Jenő Szöllösi. Za »ministre« su izabrani: baron Gábor Kemény — spoljni poslovi, Gábor Vajna — unutrašnji poslovi, Lajos Reményi-Schneller — finansije, grof Fidél Pálffy — zemljoradnja, Emil Szakváry — industrija, László Budinszky — trgovina, Károly Beregy — odbrana, Béla Jurcsek — snabdevanje, Emil Kovarcz — ministar bez portfelja zadužen za mobilizaciju nacije. Vilmos Hollebronth — zadužen za upravljanje proizvodnjom, Ferenc Kassai — odbrana i propaganda. — Komandant 1. mađarske armije, koja ratuje u severoistočnim Karpatima, general-potpukovnik Miklós Dálnoki, sa jednim delom svoga štaba prelazi na stranu Crvene armije. (U vojnoj zapovesti svojim trupama naređuje momentalni prekid neprijateljstva, da bi 19. oktobra

naredio početak borbi protiv Nemaca. Nemački i njilašovski vojni komandanti iz štaba odstranjuju Dálnokijeve simpatizere, a ostatak oficira ne sprovodi ovu njegovu naredbu, međutim unatoč svemu oko 10.000 ljudi ipak prelazi na stranu Crvene armije.) — Sednica Zemaljskog saveza mađarskih radnika Transilvanije u Brašovu. (Transformiše se u: Mađarski narodni savez u Rumuniji. Predsednik: Gyárfás Kurkó. Pokreće se list »Népi Egység« /Narodno jedinstvo/.

- 18. oktobar** »Vođa nacije« Szálasi naređuje potpunu mobilizaciju.
- 26. oktobar** Vlada njilaša osniva Nacionalnu istražnu komisiju. (Zadatak komisije da se obračuna sa protivnicima njilaškog sistema.)
- 28. oktobar** KP Mađarske u otvorenom pismu poziva mađarski narod i domobrane na opštenarodni otpor.
- 30. oktobar** Njilaški ministar odbrane i načelnik Generalštaba svojom naredbom br. 4800/1944. celokupnu teritoriju zemlje proglašava vojnooperativnim područjem.
- 3. novembar** Donešena je odredba br. 3840/1944. Szálasijeve vlade. (Imovina Jevreja postaje državna.). — Vlada donosi odredbu o preseljenju najvažnijih državnih organa u zapadnu Mađarsku. (Narednih dana počinje njihovo iseljavanje iz Budimpešte. Vlada i njilaški parlament beže u Šopron.)
- 14. novembar** Szálasijeva vlada sklapa sporazum sa nemačkom imperijalnom vladom o preseljenju mađarskih privrednih postrojenja, mašina, sirovina, poljoprivrednih proizvoda i zdravstvene opreme u Nemačku.
- 22. novembar** Pripadnici Nacionalnog istražnog komiteta hapse u Budimpešti rukovodioce Mađarskog nacionalno-oslobodilačkog komiteta koji je osnovan 9. novembra. Među njima se nalaze Endre Bajcsy-Zsilinszky i general-potpukovnik János Kiss.
- 25. novembar** Njilaška vlast statarijalni postupak proširuje i na porodice vojnih begunaca.
- 27. novembar** Ministarstvo unutrašnjih poslova izdaje odredbu o internaciji partizana i članova njihovih porodica.
- 8. decembar** Njilaši osuđuju na smrt general-potpukovnika Jánosa Kissa, pukovnika Jenőa Nagya i kapetana Vilmosa Tartsayja, vojne rukovodioce Štaba antifašističkog ustanka.
- 10. decembar** Proglas KP Mađarske poziva na oružani ustanak stanovništvo Budimpešte. — Szálasijeva vlada izdaje naređenje o potpunoj mobilizaciji. /Bez obzira na pol, svi građani Mađarske od 17—70 godina postaju vojni obveznici./

- 20. decembar** Po naređenju Glavnog štaba, NOV i POJ bataljona »Šandor Petöfi« 6. korpusa NOVJ upućuje se u Mađarsku, kako bi se tamo ujedinio sa tri vojvođanska mađarska bataljona koja su već bila u Šeljinu, osnovavši tako 15. vojvođansku narodnooslobodilačku brigadu »Šandor Petöfi«.
- 22. decembar** Privremena Narodna skupština bira privremenu nacionalnu vladu čiji je predsednik vanpartijac Béla Miklós Dálnoki. Ministri: Ferenc Erdei — unutrašnji poslovi /Nacionalna seljačka partija/, Imre Nagy — zemljoradnja /Komunistička partija Mađarske/, János Vörös — odbrana /nezavisni/, Ágoston Valentiny — pravda /Socijaldemokratska partija/, József Gábor — trgovina i saobraćaj /Komunistička partija Mađarske/, János Gyöngyösy — snabdevanje /Nezavisna partija sitnih seljaka/, Erik Molnár — narodni prosperitet /nezavisan/, István Vásázy — finansije /Nezavisna partija sitnih seljaka/, grof Géza Teleki — vera i obrazovanje (nezavisan/.
- 24. decembar** U Šopronkehidi je ubijen Endre Bajcsy-Zsilinszky, kao i komunisti István Pataki, Barnabás Pesti i Róbert Kreutz. — U novom Sadu je pokrenuta »Slobodna Vojvodina«, dnevni list, organ Jedinštenog narodnooslobodilačkog fronta Vojvodine. (Od 27. septembra 1945. se pojavljuje pod nazivom »Magyar Szó« /Mađarska reč), kao organ Narodnog fronta Vojvodine.
- 26. decembar** Jedinice II i III ukrajinskog fronta se susreću kod Estergoma. (Time je zatvoren obruč oko Budimpešte.)
- 28. decembar** Privremena nacionalna vlada objavljuje rat Nemačkoj. — Pod rukovodstvom ministra inostranih poslova Jánosa Gyöngyösija u Moskvu odlazi delegacija radi potpisivanja sporazuma o prekidu vatre.
- 29. decembar** Jedinice II i III ukrajinskog fronta koje su opkolile Budimpeštu, pozivaju na predaju mađarske i nemačke snage. (Posle negativnog odgovora ubijaju pregovarače kapetana Miklósa Steinmetza /kod Vešeša/ i kapetana I. A. Ostapenka /kod Budaerša/).
- 31. decembar** U mesto Čanjosro, na teritoriji Mađarske osniva se 15. vojvođanska NOU brigada »Šandor Petöfi« u čiji sastav ulaze 4 bataljona sastavljena od boraca pripadnika mađarske narodnosti.

1945.

- 18—26. januar** Neuspešan nemački napad iz Zadunavlja, sa nametom da se probije obruč oko Budimpešte.
- 20. januar** Ministar inostranih poslova János Gyöngyösi i maršal K. J. Vorošilov /u ime savezničkih snaga/ potpisuju sporazum o prekidu vatre. (Važnije tačke tog

sporazuma su: Mađarska će povući svoje trupe na granice od 31. decembra 1937.; 8 pešadijskih divizija naoružanih teškim oružjem se odmah mora uključiti u borbu protiv Nemaca; Sovjetskom Savezu, Čehoslovačkoj i Jugoslaviji će se platiti ratna odšteta od 300 miliona dolara; rasformiranje svih političkih, vojnih i poluvojnih fašističkih organizacija koje su simpatizeri Nemačke; zabranjuje se propaganda protiv saveznika; za kontrolu sprovođenja odredaba ovog sporazuma, a do momenta sklapanja mira, osniva se Saveznička kontrolna komisija.)

- 25. januar** Privremena nacionalna vlada donosi svoju odredbu br. 81/1945. o osnivanju narodnih sudova. (Osnovani su da bi se sudilo ratnim zločincima).
- 27. januar** Po Titovom naređenju tad je ukinuta vojna uprava na područje Banata, Bačke i Baranje. Civilnu upravu obavlja Glavni narodni odbor Vojvodine.
- 30. januar** Objavljena je odredba Privremene nacionalne vlade o mobilizaciji. (Mađarski narod se poziva na oružanu borbu protiv fašizma.)
- 5. februar** Odredba o osnivanju narodnih sudova u Mađarskoj.
- 16. februar** Privremena Mađarska nacionalna vlada objavljuje prvu verziju liste ratnih zločinaca. (Posle nekoliko dana objavljena je i druga lista.)
- 26. februar** Privremena Mađarska nacionalna vlada donosi sledeće tri odredbe: 526/1945. (S obzirom na prekid vatre poništava odredbe prve /iz 1938/ i druge /iz 1940/ bečke arbitraže i odredbe koje se odnose na teritorijalno proširenje zemlje.) 528/1945. (Rosformirane su fašističke partije, udruženja i vojne organizacije: Mađarska partija života, Mađarska partija obnove, Partija strelastih krstova /Partija njilaša/, Mađarska nacionalsocijalistička partija, Etelkezi savez, Savez Mađara koji se bude, MOVE, Savez Turul). 530/1945. (O uništenju i zapelnj propagandnog materijala antisovjetske sadržine.)
- 6—15. mart** Napad nemačke vojske u okolini Balatona. U okviru sovjetskog odbrambenog plana, snage jugoslovenske armije se u Baranjskom trouglu bore do 22. marta.
- 7. mart** Maršal Josip Broz Tito u Beogradu obrazovao je privremenu narodnu vladu Demokratske federativne Jugoslavije. Na predlog Predsedništva AVNOJ-a novu vladu su ukazom potvrdili i namesnici Kraljevine Jugoslavije.
- 26. mart** Pod predsedništvom maršala K. J. Vorošilova u Debrecinu prvi put zaseda Saveznička kontrolna komisija.
- 4. april** Oslobođenje Mađarske.

- 8. april** U četvrtoj /štajerskoj/ zoni vojnih operacija pod komandom Glavnog štaba NOV i PO Slovenije, u sastavu odreda Lacko, a pod komandom rezervnog artiljerijskog oficira dr Jenöa Bodóa osniva se mađarski vod, koji kasnije prerasta u bataljon. U Razborici, u II partizanskoj brigadi »Ljubo Šercer« od mađarskih domobrana je formiran bataljon koji je brojao 170 boraca.
- 23. april** Privremena nacionalna vlada objavljuje odredbu br. 1700/1945. (Raspuštena je žandarmerija, i naređeno je osnivanje demokratske državne milicije.)
- 8. maj** Bezuslovna kapitulacija Nemačke. (9. maja je u Evropi završen 2. svetski rat.)
- 15. maj** Kapitulacijom okupatorske i kvislinške grupacije jačine oko 300.000 vojnika u rejonu Crna—Mežica pobedonosno je završena četvorogodišnja narodnooslobodilačka borba naroda Jugoslavije, a tim i 2. svetski rat na jugoslovenskom ratištu.
- 1. oktobar** U Budimpešti je osnovano Mađarsko-jugoslovensko društvo. (Predsednik je Gyula Moór.)
- 29. oktobar** Narodni sud, kao prvom u nizu ratnih zločinaca, počinje suđenje bivšem predsedniku vlade Lászlu Bárdossyju. (Na smrt je osuđen 13. novembra, a smrtna kazna je izvršena 10. januara 1946.)